

אנציקלופדיה תלמודית

לעניני הלכה

מיוסדו ויצירתו של הרב מאיר ברלין

בעריכת הרב שלמה יוסף זיין

כרך שלושים ושבעה

לכם — מ. מ.

הוצאת אנציקלופדיה תלמודית בע"מ חל"צ / ירושלים

"יד הרב הרצוג" - איחוד מפעלים תורתיים-ספרותיים

ה'תשע"ו

תוכן הכרך

הוראות לשימוש

לוח ראשי תיבות

לכם

א-קכ

א. המצוות והדינים

ב

נטילת לולב / ערבה / ישיבת סוכה / נר חנוכה / ארבע כוסות / קרבן פסח / קרבן / כתיבת ספר תורה / גט ושטר הקנאה ונעל לחליצה / ציצית / מזוזה / מעקה / כל יראה / שביית בהמתו ומחמר / ראשית הגז / ביכורים / פאה / חלה / שביעית / תרומות ומעשרות / פרט ועוללות / שכחה / כנגעי בתים / במצוות שנתמעטה שותפות

ב. הבעלות

כה

שאינו ברשותו / אינו שוה פרוטה / איסורי הנאה / פירות שביעית / ספק ממון / בתערובת רבית / אונאה / אבידה / / לסוברים שאין הבעלות פוקעת מיד / לשיבת סוכה / כשאין ביד אחרים לזכות בו / דבר שאין מקפידים עליו / שותפים שאין מקפידים / ממון גבוה: מעשר שני / הקדש / למפרע

ג. בבעלות שאינה גמורה

מה

מתנה על מנת להחזיר / מתנה שאינו יכול להקדישה / מתנה לצאת בה / מתנה לזמן / "אחריו לפלוני" / קנין פירות / שאלה / בסוכה / במצה / שכירות / משכון / גורם לממון / כשצריך לצאת ידי שמים / כשצריך להחזיר דמים

ד. בגזילה

עג

דינה / כשאינו שוה פרוטה / גזילת קרקע / גזל מדבריהם / גזל עכו"ם / גזל מומר / בא במחתרת כשקנה בשינוי / כשקנה מתקנת השבים / לוקח מן הגזול / יאוש

ה. בשותפות

פד

דינה / במצוות ששואל כשר / דבר שאינו ראוי לחלוקה / שותף שאין בחלקו שוה פרוטה / טבל / דמאי / ריבוי שותפות מלשון רבים / בנטילת לולב / בכתיבת ספר תורה / באיסור כל יראה / ריבוי שותפים מדרשות מיוחדות / של ציבור / מיוחד לו

ו. אין בו דין ממון

קח

דינו / איסורי הנאה / מודר הנאה / גדרו / ההנאה הנצרכת לדין ממון / כשאינו עומד לאכילה / כשבירו להחיל עליו דין ממון / דין ממון למחר / כשאינו שוה פרוטה

לכתחילה ע"ע דיעבד

קכא-קכ

למד מן הלמד

א. הכלל וגדרו

קכא

בקדשים / בשאר הענינים / בטומאה / כשהלמד נלמד מדבר שבאותו ענין / כמה לימודים / אחר הלמד או אחר המלמד

ב. בקדשים

קכו

הלמד בהיקש, אינו מלמד בהיקש / מהיקש לגזירה שוה / מהיקש לקל וחומר / מהיקש לבנין אב / מגזירה שוה להיקש / מגזירה שוה לגזירה שוה / מגזירה שוה לקל וחומר / מגזירה שוה לבנין אב / מקל וחומר להיקש / מקל וחומר לגזירה שוה / מקל וחומר לקל וחומר / מקל וחומר לבנין אב / מבנין אב להיקש / מבנין אב לגזירה שוה ולקל וחומר / מבנין אב

לבנין אב / הלמד מכלל ופרט וכלל / הלמד מריבוי הכתוב / מהיקש לבנין אב, ומהבנין אב להיקש / "ויכח"

ג. החשובים קדשים

קדשי בדק הבית וחרמים / הכשר עבודה / חיוב או פטור בעניני קדשים / חיוב קרבן ופטור ממנו / דחיית שבת לקרבנות / כפרת הקרבן / לוג שמן של מצורע / פסח מצרים / תקיעה בחצוצרות / נזירות / מעשר שני / תרומה / ביכורים / בכור אדם, סוכה ומילה

ד. ענינים שאינם חשובים למד מן הלמד

חלקו מפורש וחלקו נלמד בהיקש / חלקו חוזר ונלמד / כשההיקשים הם בשני ענינים / היקש שלמים ממנו דברים נוספים / למד ונלמד החשובים כדבר אחד / היקש המפורש בכתוב / וי"ו מוסיף / גילוי מילתא / סתום מן המפורש / כשבא למעט

למדים עליון מתחתון; למדים תחתון מעליון ע"ע ו (ב) ציון 40 ואילך

למוד זכות ע"ע חשד. וראה לימוד זכות

למנצח ע"ע נפילת אפים

למפרע; מכאן ולהבא

א. מהותו וגדרו

בהובררה טעות במציאות / פעולה שלא הושלמה / דינים התלויים בדבר עתידי / פעולה שנתלחה מתחילה בדבר עתידי / בענינים הפועלים על למפרע / לענין ברירה / לעדות בדבר שבערה

ב. שאין למפרע מועיל בהם

בחלויות על העבר / כשאין יכולות לחול להבא / זכיית פירות למפרע / באיסורים / באיסור שנעקרה תוצאתו / ברכה לבטלה / לענין חזקה / דבר שיש לו מתירים / התראת ספק / יבמה ש"נאסרה" ליבום / חלויות שבעשייתן לא חלו / הפרה / חיוב קרבן / כפרת יום הכיפורים / בצריכים ידיעה בעשייתם / בסימני גדלות / בךחוי / בדבר שהוא חידוש

ג. הדברים החלים מעתה למפרע

שאלה לחכם / הפרת נדר / מיאון / ביטול שליחות וביטול תנאי / הפקעת זיקה / יבמה מעוברת שילדה / הפילה / סתירת נקיים / בתי ערי חומה / תערוכת שהוכר האיסור / תנאי / כשחכמים הפקיעו קידושין / קדושת בכור / שחיטה / בקנס / בחצי נזק / גביית חוב / ירושת בכור / מתנת שכיב מרע / ירושת ארץ ישראל / קידוש החורש / יעוד / הפרשת תרומות ומעשרות

לן ע"ע לינה וע' נותר

לקטים ע"ע יאוש וע' שבויה וע' שומר שכר. וראה לסטים מזוין

לקטים מזוין ע"ע גנבה וע' טוען טענת גנב וע' שומר שכר

לעג לרש ע"ע לועג לרש

רלט-ש

לעז (שם רע)

רלט

א. גדרו

חשש לעז / סיפור דברי אמת / בדבר שכבר נתפרסם / לעז שיש קול נגדו / הסכמת אדם שיצא עליו לעז / הכרזה כדי למנוע לעז / עונשו של הגורם ללעז

רמד

ב. פטור מעונש מחמתו

פטור ממכת מרדות / כאשה שאין לה בנים / ביחוד עם פנויה / פטור מנידוי / פטור מקנס וביזוי / פטור מתשלומי ממון / עדים זוממים כשנענש הנידון

רנא

ג. במקום איסור

במקום חשש איסור / במקום איסור חכמים או תקנתם / ביטול חומרא מחשש לעז / במקום שאמרו תצא מבעלה / במקום שצריכה גט נוסף / במקום שאסרו להחזיר גרושתו

רנח

ד. לעז על הראשונים

האיסור להחמיר / בענינים שאינם עניני אישות / כשהחומרא אינה ניכרת / כשרוצים להקל / מנהג שלא כדין / דבר שנחלקו בו ולא הוכרע / דבר שהוכרע / כשהלעז על האחרונים קטן יותר / כשאין כולם מחמירים / דבר שאינו שוה בכל / הכרעה בדין כדי לא להוציא לעז / כתיבת שני גיטין מספק / מנהג חדש / חזרה למנהג הראשון

רסט

ה. לפגום כהן או לוי

בהעלאה לתורה / לאחר שעלה ישראל / מחל על פגמו / בשמחת תורה / כשאין מעלים כהן או לוי כלל / כשיש בנה לתלות / כהן המעלה לתורה / קראו לכהן שאינו נמצא / נשיאת כפים בסנדלים / כהנים שאינם נושאים כפיהם

רעט

ו. שלא על אנשים

לעז על ספר תורה / פגמו של ספר תורה ראשון / ספר שנהגו לקרוא בו / במקום קושי לציבור / במקום ביזוי לציבור / ספר שעתידים לקרוא בו / לעז על מי סוטה

רפה

ז. בשאר ענינים

לעז על חכמי התלמוד / לעז על בית דין / חזרה מפסק משום לעז / הוספת דיינים / מכירת טלית לגוי / לעז על פגם משפחה / החזרת אשה שנשבתה / אשת כהן שאמרה שנאנסה / גרושין בתנאי שתנישאי לפלוני / כתיבת כל שם שיש לו בגט / קריעת הגט וגניזתו

רצד

ח. חרם על הוצאת לעז על גט

החרם / עבר על החרם / הרואה פסול ושותק / ערעור שלא על מנת לקנטר / בספק פסול / מחה בשעת נתינת הגט / ערעור שאינו מסוים / הגדלת הפסול / לאחר שנשאת / פסול שהוכרע שאין לחוש לו / ערעור לפני קיום תנאי / לא ידע מהחרם / לעז על חליצה

לעז (לשון) ע"ע לשון (שפה)

שא-שמח

לפני עור לא תתן מכשול

שא

א. האיסור וגדרו

האיסור / במנין המצוות / ארור / אופן הלימוד מן הכתוב / נתינת מכשול ממש / גדר האיסור / נשים / גוי / מלקות / נידוי / מסירת כל הממון כדי להימנע מן האיסור

שמח

ב. עצה שאינה הוגנת

האיסור / בשוגג / הימנעות מעצה הוגנת / בהכשלת גוי / בחשש שמקבל העצה ינהג להיפך

ט

ג. הכשלה בעבירה

האיסור / גדר האיסור / האופן שבו יש לחוש שחברו יעבור / בספק אם יעבור / הכשלה
שלא בזמן האיסור / הכשלה באיסור קל כדי להציל מאיסור חמור / הכשלה בשב ואל תעשה /
הכשלת רבים במעשה אחד / הכשלה בשוגג / בעבירה שהמכשיל אינו מוזהר עליה / כשלפי
שעה אינו מוזהר / בדבר שהמכשיל נוהג בו איסור / בדבר שהמכשיל סובר שאסור / נשים
בעבירות שאינן מוזהרות עליהן / בשויה אנפשיה חתיכא דאיסורא / בדבר שהמכשיל סובר
שמותר / בדבר המותר למכשיל מחמת ספק / כשיש בדבר משום דרכי שלום

כז

ד. המוכשל

גוי / קטן / הכשלת עצמו

שכ

ה. העבירה

בעבירה במזיד / בשוגג / בדרכנן / בריבוי באיסור / בעבירה באונס / באיסור "לפני
עיור" / במתכוין לדבר עבירה / בביטול מצוה / בלאו שאינו שוה בכל

שלד

ו. בספק מכשול

בחפץ המיועד לדבר היתר ולעבירה / כשאמר שכונתו לעבירה / כשאיסור "לפני עיור" הוא
מהתורה / כשלוקחו כדי להשתמש כפי שיזדמן לו

שלח

ז. ביכול לעבור בעצמו ("חד עברא דנהרא")

כשיש אדם נוסף המוכן להכשילו / כשאף האדם הנוסף מצוה ב"לפני עיור" / כשהמוכשל
יכול לקנות האיסור במקום אחר / כשוראי יעבור המוכשל את העבירה / המכשיל את חברו
בידים / הגורם לחברו לעבור עבירה

שמג

ח. הכשלה על ידי אחר ("לפני דלפני").

הכשלת אדם על ידי אדם אחר / גדר הדין / כשוראי יכשלו אחרים / נתינת איסור לאדם על ידי
אדם אחר / כשהמוכשל ישראל / כשהמוכשל שוגג / בעצה שאינה הוגנת

שפט-שפו

לפנים משורת הדין

שט

א. מקורו וגדרו

המקור מהכתוב: אשר יעשון / האופנים הכלולים ב"אשר יעשון" / ועשיית הישר והטוב /
"דרך טובים, וארחות צדיקים" / חומר החיוב / גדר הדין / בעני / ציבור / בגר / לעם
הארץ / כפיה / אופנים שאין כופים / במקום ביטול קדושין / כפיה על הציבור / דרך
טובים וארחות צדיקים / התרת שבועה לעשות למ"ה

סו

ב. בדינים שונים

השבת אבידה לאחר יאוש / לאחר שזכה בה / הכרזה / האבודה מכל אדם / טיפול בדבר
שיש בו רוח חיים / השבת אבידה במקום אבדת עצמו / בגזילה לאחר יאוש / בקטן ושוטה
שגנבו והזיקו / דין שטעה / שולחני בקי שטעה / גילוי מום במקח לקונה / ויתור על דין בר
מצרא / בהרחקת נזיקין / מחילה על היזק ראייה / יציאה מבית לתועלת המשכיר / מניעת
ניווול המת / פרעון הלואה לבני גר / בחיוב פועל / למזיק או פושע במזיד

שפ

ג. בפטור מקיום מצוה מפני כבודו

בזקן שאינו לכבודו / בפטור מפני כבוד התורה / כהן גדול / מלך

לצאת ידי שמים ע"ע דיני שמים

לקוט עצמות ע"ע ליקוט עצמות

שפז-תד

לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן

שפז

א. הכלל וגדרו

בהיקש / בקל וחומר / בבנין אב / בגזרה שוה / בסמוכין / בכתוב שבא למעט / ביתור הכתוב / בממון / בחומרא המביאה לידי קולא

שצה

ב. ענינים שאין מקישים בהם לחומרא

כשהסבירא לחקיש לקולא / כשהקולא מפורשת בכתוב / כשההיקש לקולא הוא כדרך הכתוב / בהיקש שנצרך אף להקל / כשהלמד דומה יותר למלמד לקולא / כשיש גילוי בכתוב להיקש לקולא / כשהלימוד לחומרא אינו ודאי / בשני היקשים לקולא / כשיש קל וחומר לקולא / בשתי מידות שונות שאחת עדיפה / כשההיקש לחומרא הוא לענין אחר / בשתי חומרות / בגילוי מילתא / בעונש

תב

ג. בדרכנן

עבודה זרה

לקותא ע"ע טרפה (אדם) וע' טרפה (בע"ח) וע' כליות

תה-תלו

לקט ; פּרַט

תה

א. מצנתו וגדרו

מצנתו / מספר השבלים / חלותו / המינים / שדה המתחייבת / דרך הנחתו / בתרומות ומעשרות / זמן הפטור / בלקט שמשום קנס / לקיטה על ידי כל אדם

תטו

ב. הקציר המחייב

שעת נפילתו / אופן הקצירה / סיבת הנפילה / נפילה שלא דרך קצירה / במחובר

תכא

ג. ספק לקט ותערובת

ספק לקט / בספיקות שונים / לקט בתערובת / כשיעור הלקט אינו ידוע

תכה

ד. מניעת חלותו או לקיטתו

קצירה המונעת לקט / קצירת טוב ורע יחד / מניעת לקיטה מהעניים / הגדיש על גבי הלקט / המערב לקט בשיבולים טלו

תל

ה. פרט

מצנת פרט / הענבים המתחייבים / מספר הגרגרים / זמן חיובו / במינים שונים / בגפן יחידה / בנופל שלא מהמת הבצירה / לקיטה על ידי כל אדם / קנס בהשליך ענבים על הפרט

תלז-תקח

לקט שכחה ופאה

תלח

א. המינים החייבים

אוכל / גידולו מן הארץ / לקיטתו כאחד / מכניסו לקיום / מין שאינו נשמר / אף מדרכנן / נתניה ממינים פטורים

תמז

ב. השדות שחייבים בהם

בגוי / בהפקר / בשדה של אחרים / ארץ ישראל / כשאין שם כל ישראל / כשאין עניים

תג

ג. הקציר המחייב

השעה המחייבת / כשנתלש בלא קצירה / כוונה לקצור / שלא בדרך קצירה / קציר עראי / קציר על ידי אחר / קציר שלא לצורך הבעלים

תנט

ד. המלקטים והליקוט

המותרים בליקוט / גוי / הבעלים / אריס וחוכר / קרובי האסור בליקוט / קטן / בנו של פועל שכיר / התרתם לכל אדם / דרך הליקוט / זמן הליקוט / הזכיה בלשו"פ וקנס בזכה שלא כדין / ליקוט לצורך אחר

תעו

ה. חיובם בתרומות, מעשרות וחלה

פטור לשו"פ מתרומות ומעשרות / קודם שזכו בו עניים / בשדה הפטורה מלשו"פ / כשנתייאשו העניים / נתמרח ביד הבעלים / עני שהעמיד כרי / חיוב להפקיר את הנלקט שלא כדין / חיובם בחלה

תפג

ו. ספק לשו"פ

דין ספק לשו"פ / מקור הדין / בתור ודאי או ספק / כנגד רוב וספק ספקא וחזקה / במקום ספק חיוב / כשספק אם יש לשו"פ / ספק בדין / לשו"פ בתערובת / כשיעור הלקט אינו ידוע

תצד

ז. כשנטלם לעצמו באיסור

מניעת לקיטה מהעניים / במקום הפסד / לקיטה על מנת לתת לעניים / נתינה לעני מסוים / רשות לפועל ללקט / פועלים גויים ועמי הארץ / כשלא הניח / כשחייבים בתרומות מעשרות / שינוי

תקט-תקיח

לקיחה

לקיחה תמה / מהות הלקיחה / דרך לקיחה / דרך בזיון / אם משמעותה ביד / בחציצה / במחובר לקרקע

תקיט-תקמו

לקיחה על ידי רכב אחר

תקיט

א. הדין וגדרו

לענין לקיחה / הטעם / לענין לקיחה תמה / בחלקה / לכתחילה / במקום פסול חציצה / כשא"א לקחת אלא ע"י ד"א / משקה בכלי / כשאין כונתו ללקיחה

תקכט

ב. הלקיחה

כשהוא מקיף את החפץ / כשמקיף את ידו / באמצעות בית יד / בית יד שאינו טפל / ע"י כלי, כשאחז בדופן / כשהניח ידו תחת שולי כלי / במחובר

תקלו

ג. דרך בזיון

הדין והטעם / כשאינה לנוי / נטילת לולב בכלי / צורת האחיזה בכלי / נטילת לולב ע"י ד"א / כדי שלא יתלכלך / במקל

תקמז-תקסד

לקיטה

תקמח

א. במעשרות ובשביעית

הלקיטה / הטעם שאינו נקבע לפי תחילתו / לשביעית / קדושתו בשביעית כשנלקט בשמינית

ב. הנקבעים בלקיטה
בגדרים על מי שנה שעברה / בצלים הסריסים ופול המצרי / מנע מהם מים קודם ראש השנה /
זמן מניעת מים / ירקות שאין דרך לגדלם / קטניות / אילן הנלקט כאחת / כשהוא עושה
פירות פעמיים בשנה / אתרוג / פירות הדר

לש **תקסה-תקפ**

א. המלאכה וגדרה
גדרה / מלאכות שבכלל לש / כשהנילוש עומד להיפרד / השיעור

ב. הנילושים
החומר / שאינו בן גיבול / הנילוש בקל והמדלל בלישה / הראוי לאכילה בלי לישה / המשקה

ג. הלישה
נתינת מים לקמח / בדבר שאינו בן גיבול / בנילוש מאליו / בלילה רכה / דילול עיסה /
תוספת לישה

ד. בשינוי
שינוי סדר הנתינה / מעט מעט / שינוי בלישת מורסן / שתי וערב בשאר דברים / חרדל
שנלוש בערב שבת

לשָׁבֶת יִצְרָה ע"ע פריה ורביה

מבוא לערכי לשון **תקפא-תקפב**

לשון [אבר] **תקפג-תקצב**

א. באדם
הלשון ותפקידיה / אם נחשבת אבר שבגלוי או שבסתר / בשחרור עבד / להלכה / נענוע
הלשון אם נחשב כמעשה

ב. בבהמה
חסרונה בתורת מום / בטרפות / בתורת אבר

לשון [דרך בטוי] **תקצג-תר**

א. לשון קצרה
הכלל / הטעם / קיצור אותיות / לשון קצרה שאינה מדויקת / אינה נקיה / בשאלת תלמיד
לרבו / השונה לחברו או למי שגדול ממנו / במקום חשש טעות / בלשון חכמים / בלשון
הפוסקים

ב. לשון רבו
כשאין חילוק בין הלשונות / כשלשון רבו עילגת

לשון [שפה] **תרא-תרמח**

א. מהותה וגדרה
לא נתפשטה בעולם / לשון שברו חכמים / שנשתקעה / לשון אומה בכתב אחר

ב. בדיני התורה
הצריכים לשון / שאמירתך צריכה נוסח מסוים / כשאנה צריכה / שיבוש לשון / הדקדוק בהן / במקום שאין מכירים אותה / כשהאומר אינו מבין / בשתי לשונות / בסנהדרין

ג. שבעים לשון
בקבלת התורה / בתיבות שבתורה / ידיעתן / חילוקן משאר לשונות / הדיבור בלשונות האומות / לשון רומי / ערבית

ד. ארמית
מקורה / משבעים לשון / יחסה ללשון הקודש / עירוב לשון הקודש וארמית / מעלתה / לשון המזיקים / השימוש בה / בתפלת יחיד / בקדוש / בכתיבת כתבי הקודש / לשון סורסי

ה. יוונית
הדיבור בה / מעלתה / כשאנו מבין אותה / המבין יוונית שקרא בלשון אחרת / שמקורן ביוונית / בזמן הזה

לשון אחרון ראה לשון ראשון: לשון אחרון

לשון ארמית ע"ע לשון (שפה)

לשון בני אדם **תרמט-תרע**

א. גדרה ודיניה
השונה מלשון תורה / כשאנה לשונו / השונה מלשון חכמים / השונה מהכלול בלשון מצד הדין / הנוהגת במקום מסוים / הנוהגת בזמן מסוים / עד ועד בכלל / כשאנה ידועה / בוי"ו החיבור / לימוד מן הכללות

ב. בנדרים ושבעות
בהולך ממקום למקום / לשון המשתנה מזמן לזמן / דבר ששליח נמלך עליו / כשאנה סותרת לגמרי את לשון התורה / כשפירש שדבריו היו כלשון תורה / פירוש הלשון על פי הרוב / כשאנה מתאימה לעיקר הלשון

ג. בעניני ממון
במקח וממכר / במתנה ובמתנת שכיב מרע / בשאלה / בהודאת בעל דין / פירוש דחוק / בשבועת מודה במקצת / לשון רוב בני אדם / בתקנות

ד. בשאר ענינים
בקידושין / בתנאי שכין אדט לחברו / שם מקום כגט / במבייש בדברים / בעדות

לשון הקדש **תרעא-תרש**

א. מהותה
קבלת התורה ומסירתה / התיבות שבתנ"ך / תיבות שפרשיהן בתורה / תיבות השונות מהכתוב בתורה / תיבות שנתחדשו בלשון חז"ל / ביטוי האותיות שלא באופן הנכון / שינויים בביטוי התנועות / כשאין מבינים אותה / במקום שאין מדברים בה

ב. דיניה
קדושתה / קריאת דברי חול בשבת / דיבור בה / דברי חול / במקומות מטונפים / לימודה לבנים / לימודה בעצמו

תרפב

ג. דברים שאינם נאמרים אלא בה

הנאמרים בלשון הקודש / ברכות וקללות / מקרא בכורים / קריאת חליצה / ברכת כהנים / האמירות בעגלה ערופה / דברי משוח מלחמה / שאר הדברים במלחמה / ברכות כהן גדול / קריאת הקהל / הברכות שלאחריה / קריאת שמע / ביחיד / תפילת ציבור / תפילת יחיד / כשאני זקוקה לסיוע מהמלאכים / שמנה עשרה / תפילה על חולה / צרכי שמים / תפילה הקבועה לציבור / קריאת התורה / תלמוד תורה / ברכות התורה והמגילה / שבועת הדיינים / "בפני נכתב ובפני נחתם"

תשא-תשלד

לשון הרע

תשא

א. מהותו וגדרו

מהותו / לא תלך רכיל / לא תשא שמע שוא / השמר בנגע הצרעת / זכירת מעשה מרים / מצוות נוספות / מלקות / גדר האיסור / סיפורו על רבים / ארור / האסורים / חומרתו ועונשו / כפרתו / בעל לשון הרע / קירבה לבעלי לשון הרע / חומרתו ביחס לרכילות / תשובה / בשעת מלחמה / הוצאת שם רע / מחילה על הוצאת שם רע / גילוי סוד

תשיא

ב. דברי גנות

כשהשומעים אינם מקבלים את הדברים / דברים שסיפר אדם על עצמו בפני שלשה / תכונות שאין בהן גנאי / ענינים המשתנים מאדם לאדם / ענינים המשתנים לפי הזמנים והמקומות / כשאין חברו מתגנה בפני השומע

תשיד

ג. דברים הגורמים נזק או צער

כשודאי לא יאמין השומע לדבריו / דברים שסיפר אדם על עצמו בפני שלשה / שלילת המעלות / לשון הרע על קטן / המשבח את חברו יותר מכפי שהוא / מוסר

תשטז

ד. הסיפור

בכתב / בדרך רמז / בדרך צינעה / הגורם לחברו לראות גנותו של אחר / הנאמר בדרך רמאות / בדרך שחוק וקלות ראש / סיפורו לרבים / לגוי / להוציא עצמו מן החשד / דברים שאפשר להבינם בשני אופנים / אמירתם בפני שלשה אנשים / סיפורו על אדם בפניו / דברים שנאמרו בפני שלשה / דברי גנות שנאמרו בפני שלשה / כשאין הדברים עתידים להתפרסם / שליח בית דין שביזוהו

תשכג

ה. האישים שעליהם אסור לספר

האישים / אפיקורס / הפורק עול מלכות שמים / על עצמו / גוי / בעלי מחלוקת / מתים / חרם הקדמונים בהוצאת לעז על מתים

תשכו

ו. סיפורו לתועלת

התועלת / להפיג דאגה מליבו / הגזמת הדברים לתועלת / כשמביא בזה את עצמו לידי חשד / הירא מן האדם שעליו הוא מספר / כשעלול לגרום נזק שלא כדין / כשאפשר לגרום את התועלת באופן אחר / כונה לתועלת

תשל

ז. קבלתו ושמיעתו

קבלתו / חומרתה / הממשיך להאמין / כשיצא קול / מפי שנים / מאדם נאמן / בדברים הניכרים / קבלת פירוש של גנות למעשה / דברים שאפשר להבינם בשני אופנים / ביור דברי גנאי על חברו / לחוש לו / כלפי האדם שעליו נאמרו הדברים / תשובה / שמיעתו / שמיעתו לתועלת

לשון ראשון; לשון אחרון ע"ע הלכה: בשני לשונות וע' תפוס לשון ראשון; תפוס לשון אחרון

תשלה-תשמו

לשון תורה; לשון חכמים

תשלה

א. לשון תורה נביאים וכתובים

לשון מדוקדקת / נקיה / קצרה / לשון הבאי / לשון תורה שנאמרה על ידי בני אדם / דרך רמז משל וחידות / מלים שונות שמשמעותן שווה / שינוי משמעות בסמיכות לתיבה אחרת / שימוש בתיבה במשמעויות שונות / ההבדל בין לשון תורה ללשון נביאים וכתובים / בנוסח הברכות

תשמב

ב. לשון חכמים

חלוקה מלשון תורה / תיבה שאין פירושה ידוע / לשון נקיה ומעולה / לשון הבאי / דרך רמז ומשל / שימוש במילה במשמעות אחרת

לשונות התלמוד ע"ע הלכה: מתוך לשונות התלמוד

תשמו-תתי

לשכות

תשמו

א. מהותן ודיניהן

הבעלות עליהן / קירוי / גדר רשותן / קדושתן / לשחיטת קדשים ואיסור טומאה / איסור ישיבה בעזרה / גילוי ראש / חיוב טבילה לנכנס לעזרה / נעשו לצורך חול

תשנב

ב. פתוחות לקודש או לחול

בנויות בקודש ופתוחות לחול / בנויות בחול ופתוחות לקודש / אם היו במקדש לשכות כאלו / גדר קדושתן / איסור ישיבה בעזרה / כיבוס בגד שניתז עליו דם חטאת / הקטרת קרבנות / פסול יוצא / קידוש בכלי / איסור שחוטי חוץ / איסור שחיטת חולין בעזרה / עשיית פיס / כניסת שתוי יין ופרוע ראש וקדוע בגדים / כניסת זר / חיוב טבילה לנכנס לעזרה / טבילת כהן גדול ביום הכפורים / כשנעשו לצורך חול / לשכה הפתוחה ללשכה אחרת / פתוחות לקודש ולחול / קדושתן / פיס בלשכות אלו

תשע

ג. הפתח

שימוש הפתח / פתח מוגף / המקום שאותו משמש הפתח / פתח שאין כל שימוש הלשכה דרכו / גודלו

תשעג

ד. הלשכות שבעזרה

לשכת המלח / לשכת הפרוה / לשכת המדיחים: מהותה / המסבה / צורת בנינה וקדושתה / לשכת העץ: מהותה / שמה / לשכת הגולה / לשכת הגזית: מקומה וקדושתה / ישיבה בחלקה שבקודש / צורתה ומהותה / שמה / מקום לשכות אלו / סדר לשכות אלו / העזרה בה היו נמצאות / גג הלשכות / לשכות כהן גדול / לשכת פרהדרין: מהותה / שמה / קדושתה ומקומה / הלשכות שבצדי שער נקנור / לשכת פנחס המלביש / לשכת עושי חביתין / קדושתן מקומן ופתחיהן / לשכת השקלים

תשצב

ה. הלשכות שבעזרת נשים

ארבע הלשכות שבפנותיה / צורתן / מקומן / קדושתן / לשכת נזירים / לשכת העצים / לשכת מצורעים / לשכת בית שמניה: מהותה - פתחי לשכת בית שמניה / רשותה / פתחי שאר לשכות / לשכת בית דין של עשרים ושלשה / לשכות כלי שיר

תשצט

ו. לשכות נוספות

לשכת הכלים: מהותה / מקומה / אחורי בית הכפורת / לשכת הקרבן / לשכת הפרוכת /
לשכת בית האבן: מהותה ושמה / מקומה / הצד בו היתה / חיובה במוזוה / לשכת חשאים /
לשכת בדק הבית / לשכות נוספות

תתה

ז. במשכן, בבית ראשון ובבית שלישי

במשכן במדבר / במשכן שילה / בבית ראשון / בבית שלישי

תתיא-תתטז

ציורים לערך לשכות

לשכת בית וכו' ראה בית וכו'

לשכת הגזית ע"ע לשכות

תתיז-תתקלד

לשמה

תתי

א. הרין וגדרו

לשם המעשה / לשם הבעלים / לשם המצוה / גדר הלשמה / כוונה לשם קדושה בדבר
שאינו קדוש

תתלג

ב. המחשבה

מחשבה בלא דיבור / כשהפה והלב סותרים / בעשיה בגרמא / כשלא הגיע זמנו / לשם מה
שיצטרכו ולשם מה שהוא / בתנאי / ביטולה

תתנב

ג. לשם דבר אחר

עקירה בטעות: בקדשים / בשאר דינים / מחשבה אחר מחשבה / לשמה ושלא לשמה:
בקדשים / בשאר דינים / כשהמחשבות אינן סותרות / בשנים שעשו / עשיה לשם קדושה
אחרת: חמורה ממנה / חמורה כמותה / לשם קלה ממנה / לשם קדושה שאינה צריכה
לשמה / תפילין של רש"י לשם של ר"ת

תתסח

ד. החושב לשמה

חרש שוטה וקטן / גוי / גר תושב / כותי / מומר / מסור / עבד / מתנמנם / שלא על
ידי העושה / כשאינו שלו

תתפג

ה. זמן המחשבה

מחשבה בתחילת המעשה / הטעם / החשוב כמעשה אחד / במעשה נוסף באותו חפץ /
כשנשלם באמצעות מכוונה / מחשבה בתחילת המעשה על כולו / כשאינה סמוכה למעשה /
מחשבה אחרי תחילת המעשה / בכתיבת אזכרות ותפילין / במקצת אות

תתקה

ו. עשייה בסתם

הגדר / בעבודות הקרבנות / בחטאת ופסח ואשם / בפרה אדומה / בכתיבת גט / בסוטה /
בחליצה / בגט שחרור / בשטר קידושין / במילה / בכתיבת סת"ם / בתיקון סת"ם / בעיבוד
הגוילים / בציצית / במצה / בסוכה / בכלי המקדש / בכגדי כהונה / בשליחות / במעשה
שאינו ראוי להיעשות לשמה / במי שאינו ראוי ללשמה ובמתעסק / כשהתחיל שלא לשמה

לתיתה ע"ע חמץ: בליתיה ובישול וע' מנחות

לְתָדָר ע"ע מדות ומשקלות וע' כור

לְתַקְוֵי שִׁדְרֵתִיךְ וְלֹא לְעֻוְתֵי ע"ע שליחות. וע"ע בר מצר וע' הרשאה

תתקלה-תתקמד

מ, ם

תתקמה-תתקמו

נספח לערך לש

